

Ενας φιλόσοφος της Ορθοδοξίας - Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Ενα από τα τελευταία βράδια στο σπίτι, με την τηλεόραση ανοιχτή, να ακούω αφηρημένα ενώ έκανα κάποια άλλη δουλειά. Χωρίς να βλέπω, χωρίς να ξέρω ποιος μιλάει, σε ποια εκπομπή. Ακόμη όμως και κάτω από τέτοιες συνθήκες, ένας δυνατός, μεστός λόγος μπορεί να ενεργοποιήσει αντανακλαστικά σαν να ακούς μια έκτακτη είδηση. Να σταματήσεις, δηλαδή, ό,τι κάνεις και να στηθείς απέναντι από την οθόνη. Η αφορμή ήταν η αναφορά από τον ομιλούντα στον αγαπημένο μου συγγραφέα. «Το μεγάλο πρόβλημα της εποχής μας είναι ότι έχει αθωωθεί το ψέμα. Τι λέει όμως ο Ντοστογιέφσκι, νομίζω στους “Αδελφούς Καραμάζοφ”; Να μη λέτε ψέματα. Στους άλλους και στον εαυτό σας. Διότι, όταν λέτε ψέματα, χάνετε την εκτίμηση. Στον εαυτό σας και στους άλλους. Και όταν χάνεται η εκτίμηση, αναπτύσσονται τα πάθη. Και τότε χάνεται η αγάπη». Ήταν ο Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας Αναστάσιος που μιλούσε στην εκπομπή «Ιστορίες» και στον Αλέξη Παπαχελά. Μήπως όμως δεν μοιάζει με έκτακτη είδηση το να ακούς σήμερα στην τηλεόραση έναν ψύχραιμο, εξαιρετικά απλό και συγχρόνως εξόχως ουσιαστικό αξιακό λόγο;

Στον προκαθήμενο της Ορθόδοξης Αυτοκέφαλης Εκκλησίας της Αλβανίας δόθηκε τις παραμονές των Χριστουγέννων από τον Ιλίρ Μέτα, πρόεδρο της Δημοκρατίας της όμορης χώρας, η αλβανική ιθαγένεια. Κάτι το οποίο εκτιμάται ως ιδιαίτερα

σημαντικό για την ουσιαστική βελτίωση των σχέσεων μεταξύ Ελλάδας και Αλβανίας, όπως επισήμανε και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Προκόπης Παυλόπουλος στον ομόλογό του, σε σχετική τηλεφωνική επικοινωνία. Ενώ την απόφαση χαιρέτισε με δήλωσή του και ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Κοτζιάς, αναφερόμενος στο ανθρωπιστικό έργο του Αρχιεπισκόπου. Το γεγονός όμως δεν είναι παρά μία ακόμη αφορμή για να «συναντήσει» κάποιος τον Αναστάσιο. Εναν φιλόσοφο της Ορθοδοξίας, έναν σύγχρονο διανοούμενο που μπορεί να μιλήσει στην καρδιά και στο μυαλό ακόμη και αυτών που δηλώνουν «μη θρησκευόμενοι». Κυρίως αυτών.

Ο Αναστάσιος (Γιαννουλάτος) γεννήθηκε στον Πειραιά το 1929. (Ακόμη και σήμερα, όταν αναφέρεται στην οικονομική κρίση, θυμάται τον πατέρα του Γεράσιμο που συμβούλευε τα παιδιά του να μη δανείζονται). Αποφοίτησε με άριστα από τη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών το 1952 και από πολύ νωρίς συμμετείχε στις οργανώσεις της ορθόδοξης νεολαίας, ενώ ίδρυσε το πρώτο ιεραποστολικό περιοδικό στην Ελλάδα. Από τις αρχές της δεκαετίας του 1960 πρωτοστάτησε στην αναζωπύρωση της Ορθόδοξης Εξωτερικής Πολιτικής συμμετέχοντας σε αποστολές στην Αφρική, απ' όπου αποχώρησε όταν προσβλήθηκε από μαλάρια. Συνέχισε τότε, σε φιλοσοφικές σχολές της Γερμανίας, τις σπουδές του στη θρησκευσιολογία, την εθνολογία και την ιεραποστολική. Στα χρόνια που ακολούθησαν μελέτησε, στις χώρες όπου επικρατούν αυτές οι θρησκείες, το Ισλάμ, τον βουδισμό, τον ταοϊσμό, τον κομφουκισμό και τα αφρικανικά δόγματα. Το 1972 χειροτονήθηκε επίσκοπος Ανδρούσης και αναγορεύθηκε καθηγητής Ιστορίας των Θρησκευμάτων στο Πανεπιστήμιο Αθηνών αλλά και γενικός διευθυντής της Αποστολικής Διακονίας της Ελλάδας, θέση που κατείχε για μία εικοσαετία. Τον επόμενο χρόνο, στα γεγονότα της Νομικής, συντάχθηκε με τους εξεγερμένους εναντίον της χούντας φοιτητές και αργότερα διαμαρτυρήθηκε επανειλημμένα στην ΕΣΑ για τις συνθήκες κράτησης των συλληφθέντων.

Το 1981 επέστρεψε στην Αφρική, όπου παρέμεινε για περίπου δέκα χρόνια ως τοποτηρητής της Μητρόπολης Ειρηνοπόλεως που περιλαμβάνει την Κένυα, την Τανζανία και την Ουγκάντα. Το έργο του εκεί υπήρξε πολύ σημαντικό, όχι μόνο ως προς την ανακούφιση και στήριξη των ντόπιων πληθυσμών, αλλά και την αρμονική συνύπαρξη των θρησκευμάτων. Εχοντας αυτήν τη σημαντική εμπειρία στις αφρικανικές χώρες λοιπόν, του έκανε εντύπωση όταν το 1993 τοποθετήθηκε, κατ' αρχάς ως πατερικός έξαρχος, στην Αλβανία, μια χώρα όπου επί 25 χρόνια ήταν απαγορευμένη οποιαδήποτε μορφή θρησκείας. Θυμάται πώς έφτασε στο «πρωτόγονο» τότε αεροδρόμιο των Τιράνων, όπου τον περίμεναν καμιά εικοσαριά φτωχοντυμένοι, αδύνατοι και εμφανώς κακοζωισμένοι άνθρωποι. «Πήγαμε σε μια εκκλησία που είχε μετατραπεί σε γυμναστήριο και εκεί τους είπα να κάνουμε ό,τι

και στην Ανάσταση. Ανάψαμε όλοι ένα κερί και είπαμε μεταξύ μας, στα αλβανικά, “Χριστός Ανέστη”. Δηλαδή, υπάρχει ελπίδα». Τα πρώτα χρόνια που λειτουργούσε, όπως λέει, κάτω από δέντρα και μέσα σε ερείπια, ένα από τα βασικά του μελήματα και απαραίτητη προϋπόθεση να συνεχίσει το έργο του ήταν να συμφιλιωθεί με την περιρρέουσα δυσπιστία. «Συνήθως οι άνθρωποι δεν έχουμε το θάρρος - γιατί εσωτερικό θάρρος χρειάζεται - να έρθουμε στη θέση του άλλου... Κατηγορούμε τον απέναντι ότι δεν κάνει αυτοκριτική, ενώ δεν έχουμε κάνει, προηγουμένως, εμείς τη δική μας».

Η σημαντικότητα όμως του Αναστάσιου, επίτιμου μέλους της Ακαδημίας Αθηνών, δεν έγκειται μόνο στην εκκλησιαστική, ανθρωπιστική και εκπαιδευτική διακονία του. Ούτε στα δεκάδες παράσημα και διακρίσεις με τα οποία έχει τιμηθεί, στους ακαδημαϊκούς τίτλους του, στα εκατοντάδες συγγράμματά του, στην προσφορά του σε ιδρύματα, συμβούλια και οργανώσεις στα οποία έχει προεδρεύσει ή διατελέσει μέλος. Ούτε στο ότι το 2000 προτάθηκε για το Νομπέλ Ειρήνης. Ούτε ακόμη στο σενάριο που διακινήθηκε το 2015 και ήθελε στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ να προσπαθούν να τον πείσουν να αποδεχθεί τη θέση του Προέδρου της Δημοκρατίας. Η ουσία βρίσκεται στον παρηγορητικό του λόγο, στη θρησκευτικότητα που αναδεικνύει όχι ως τελετουργικό αλλά ως αφοσίωση στην αλήθεια και τη δικαιοσύνη, στην προτροπή του να μη συμφιλιθούμε με την παρακμή της εποχής μας και στην ταπεινοφροσύνη που διδάσκει ως υπέρτατη σοφία. «Το όνειρό μου», έχει πει, «είναι να σιωπήσω απόλυτα σε ένα κελί και να είμαι ο απλός μοναχός Τάσος. Αλλά δεν ξέρω αν θα το προλάβω αυτό». Στις μέρες που ζούμε, αν δεν υπήρχε ο Αναστάσιος, θα έπρεπε να τον είχαμε εφεύρει.

Πηγή: tanea.gr